

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

EZOPOVY BAJKY

Markéta Oravcová

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Specializace Kniha a tvarování papíru

Bakalářská práce

EZOPOVY BAJKY

Markéta Oravcová

Vedoucí práce MgA. Mgr. Petra Soukupová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **Markéta ORAVCOVÁ**
Osobní číslo: **D20B0067P**
Adresa: Na Cihlářce 1, Praha – Smíchov, 15000 Praha 5, Česká republika
Téma práce: **AUTORSKÁ KNIHA NA VLASTNÍ TÉMA**
Téma práce anglicky: **Author's book, own theme**
Jazyk práce: **Čeština**
Vedoucí práce: **MgA. Mgr. Petra Soukupová**
Katedra grafického designu a ilustrace

Zásady pro vypracování:

Komplexní realizace knihy

Tvůrčí záměr: Vytvořit autorskou knihu na zvolené téma, ve které budu moci využít své zkušenosti získané během studia.
Způsob realizace: Pro tvorbu ilustrací využiji kombinované techniky, jako například materiálový tisk, koláž a práce s papírem.
Cíl: Cílem je zpracovat autorskou knihu, která zaujme širší veřejnost a přiblíží jí lépe dané téma.
Předpokládaný charakter výstupu: Výstupem budou 3 knihy. Minimální formát práce bude A5 a minimální počet ilustrací 10.
Rozsah průvodní zprávy: Min. 8 normostran textu a 10 normostran obrazových příloh.

Seznam doporučené literatury:

KOČMAN, Jiří H. *Médium papír*. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8.
TOBOLKA, Zdeněk. *Kniha: Její vznik, vývoj a rozbor*. Praha: Orbis, 1949.
KORDA, Josef. *Papírenská encyklopedie*. Praha: SNTL, 1992. ISBN 80-03-00647-3.
KHEL, Richard. *Na papíře napsáno a vytištěno*. Praha: Naše vojsko, 2008. ISBN 978-80-206-0992-2.
KHEL, Richard. *Poselství papíru*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-684-8.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Markéta ORAVCOVÁ**
Osobní číslo: **D20B0067P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Kniha a tvarování papíru**
Téma práce: **AUTORSKÁ KNIHA NA VLASTNÍ TÉMA**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Komplexní realizace knihy

Tvůrčí záměr: Vytvořit autorskou knihu na zvolené téma, ve které budu moci využít své zkušenosti získané během studia.

Způsob realizace: Pro tvorbu ilustrací využijí kombinované techniky, jako například materiálový tisk, koláž a práce s papírem.

Cíl: Cílem je zpracovat autorskou knihu, která zaujme širší veřejnost a přiblíží jí lépe dané téma.

Předpokládaný charakter výstupu: Výstupem budou 3 knihy. Minimální formát práce bude A5 a minimální počet ilustrací 10.

Rozsah průvodní zprávy: Min. 8 normostran textu a 10 normostran obrazových příloh.

Rozsah teoretické části: **min. 8 normostran textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KOCMAN, Jiří H. *Médium papír*. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8.
TOBOLKA, Zdeněk. *Kniha: Její vznik, vývoj a rozbor*. Praha: Orbis, 1949.
KORDA, Josef. *Papírenská encyklopedie*. Praha: SNTL, 1992. ISBN 80-03-00647-3.
KHEL, Richard. *Na papíře napsáno a vytištěno*. Praha: Naše vojsko, 2008. ISBN 978-80-206-0992-2.
KHEL, Richard. *Poselství papíru*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-684-8.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Mgr. Petra Soukupová**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání bakalářské práce: **31. května 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2023**

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 7. září 2022

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, paní MgA. Mgr. Petře Soukupové, za její odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při tvorbě mé práce a také za možnost častých osobních konzultací. Dále bych chtěla poděkovat všem konzultantům, kteří mi věnovali svůj čas a pomohli mi s řešením praktické části mého díla. Jsem velmi vděčná za Vaší ochotu a pomoc.

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2023

podpis autora

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	9
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	10
3	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	11
	3. 1 Proces přípravy	11
	3. 2 Proces tvorby	12
4	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	13
	4. 1 Popis díla	13
	4. 2 Technologická specifika	14
	4. 3 Přínos práce pro daný obor	14
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	15
	a) Seznam knih	15
	b) Internetové zdroje	15
6	RESUMÉ	16
7	SEZNAM PŘÍLOH	17
	<i>Obrazová příloha č. 1</i>	18
	<i>Obrazová příloha č. 2</i>	19
	<i>Obrazová příloha č. 3</i>	20
	<i>Obrazová příloha č. 4</i>	21
	<i>Obrazová příloha č. 5</i>	22
	<i>Obrazová příloha č. 6</i>	23
	<i>Obrazová příloha č. 7</i>	24
	<i>Obrazová příloha č. 8</i>	25
	<i>Obrazová příloha č. 9</i>	26
	<i>Obrazová příloha č. 10</i>	27

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Mohu říci, že k oboru Knihy a tvarování papíru mě zavedl život sám. Při příchodu na fakultu Ladislava Sutnara jsem neměla žádné znalosti o knižní vazbě, papíru a technikách, které jsou pomocí papíru možné. Měla jsem jen pár základních poznatků o typografii z mé střední školy, kam jsem chodila dva roky. Právě tam jsem se o tomto oboru a fakultě designu a umění Ladislava Sutnara dozvěděla od mé vyučující, která mě také podpořila v podání přihlášky. Za to jsem jí velmi vděčná.

Za uplynulé tři roky jsem se naučila mnoho. Všechny tyto poznatky jsem uplatnila v mé bakalářské práci. V prvním ročníku jsem poznala práci s materiálovým tiskem, který se stal také mou velmi oblíbenou technikou. V druhém ročníku mě má vedoucí MgA. Mgr. Petra Soukopová přivedla k technice nadrceného suchého pastelu a šablony. Tímto postupem jsem zpracovala knihu Malá Markétka má velké starosti jako klauzurní práci.

K oboru mne pravděpodobně zavedla i má citová vazba ke knihám, kterou jsem měla už v dětství. Měla jsem ráda vůni knih a s oblibou jsem se vracela ke knížkám, které pro mne byli něčím výjimečné a zahrnovaly krásné ilustrace.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Když jsem přemýšlela nad tím, jaké téma si pro mou bakalářskou práci vybrat, věděla jsem, že chci, aby to bylo něco poučného pro děti. Snažila jsem se vzpomínkami přenést do mého dětského já a zamyslela jsem se nad tím, co bych jako dítě možná potřebovala slyšet a co by pro mne bylo poučné do života. V tom přišla myšlenka, že jako dítě jsem věřila v to, že každý je v srdci dobrý a hodný. Život mne poučil, že tomu tak není. Že na světě chodí zlí vlci, někteří se nafukují jako žáby a někdo se zkrátka chová jako vůl nebo osel.

Nápad, že zpracuji Ezopovy bajky přišla se vzpomínkou na knihu, kterou jsem měla ráda jako dítě, tedy až na ilustrace, které v knize byly. Dnes už vím, že to bylo tím, že ilustrace této knihy byly kýčovitě. Vydání jsem už bohužel nedohledala.

Stejný postup s výběrem tématu pro mou klauzurní práci jsem využila i v druhém ročníku u knihy: Malá Markétka má velké starosti. A osvědčil se mi, námět knihy z dětství mě bavil zpracovávat a to je pro mě při tvorbě asi to nejpodstatnější.

Námět Ezopových bajek mi přišel vhodný i díky tomu, že bude vždy aktuální, ačkoliv jsou to příběhy již přes 2000 let staré. Lidské vlastnosti se totiž příliš nemění a my lidé se potřebujeme stále něčemu učit.

Dalším důvodem, proč jsem si toto téma vybrala je také záliba v českém jazyce a pořekadlech a příslovích. Ezopovy bajky se k použití přísloví přímo vybízí díky svému ponaučení, které přichází na závěr každé bajky.

3 PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

3. 1 Proces přípravy

V rámci přípravy jsem provedla krátký průzkum vydaných knih o Ezopových bajkách a zjistila jsem, že jich bylo vydáno opravdu mnoho. Většina knih obsahuje pouze výběr nejznámějších bajek jako jsou: *Liška a čáp*, *Vrána a sýr*, *Lev a myš*.

Rozhodla jsem se vybrat méně známé bajky, které jsou svým ponaučením, dle mého názoru, také velmi přínosné dětem, ale i dospělým.

Texty jsem přebírala z knihy *Bajky* ilustrovaná Václavem Hollarem, které jsou psané staročeštinou.¹ Bylo tedy nutné je upravit, zkrátit a dát do srozumitelné formy pro děti.

Do procesu přípravy bych zahrnula i výběr vhodné výtvarné techniky pro zpracování ilustrací. A také samozřejmě vhodný formát knihy pro dětské čtenáře. Kniha totiž slouží čtenáři a volba knižního formátu má být podřízena tomu, jakým způsobem a na jakých místech se čtou.² Formát byl pro mne také pevnou základnou, na které jsem tvořila kompozici všech ilustrací, ačkoliv přiznávám, že někdy v zápalu tvorby jsem na formát zcela zapomněla a to mi pak práci zkomplikovalo.

¹ Bajky. Přeložil Jiří KOLÁŘ, ilustroval Václav HOLLAR. Praha: Dobrovský, 2013. Omega (Dobrovský). ISBN 978-80-7390-076-2.

²PECINA, Martin. *Knihy a typografie*. Vydání třetí, rozšířené. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-040-0.

3. 2 Proces tvorby

Na počátku mé tvorby stála pouze technika nadrceného suchého pastelu, který jsem aplikovala na podklad přes šablonu rozmazáváním pomocí prstů, v případě potřeby i vatovou tyčinkou, kterou je možné zajet více do hran šablony.

Šablonu jsem vyřezávala z kartonu a potáhla lepící páskou pro lepší manipulaci při prořezávání řezákem.

Zkoušela jsem různé druhy podkladových papíru pro pastel. Nejvíce se mi osvědčil hlazený papír Spektrum v přírodně bílé barvě v gramáži 300 g/ m². Pro některé ilustrace jsem použila jako podklad i strukturovaný papír.

Po několik zkouškách a návrzích jsme se s mou vedoucí ateliéru MgA. Mgr. Petrou Soukupovou shodly, že ilustrace pouze v pastelu začínají působit poněkud utahaně a potřebovaly by oživit. Tehdy mi má vedoucí doporučila zkusit propojit pastel s frotáží.

Tato technika pro mne byla zcela nová a chvíli jsem v ní tápala. Hledala jsem různé plastové šablony, ozdobné ubrusy (*Obrazová příloha č. 1*), které by měly zajímavou strukturu. Až později jsem si uvědomila, když jsem se více začala rozhlížet kolem sebe, že struktury se nachází téměř všude kolem mě, např. na záclonách (*Obrazová příloha č. 2*), stěnách, kuchyňských spotřebičích, nádobí, nábytku (*Obrazová příloha č. 3*), apod.

Postupně jsem si začala tvořit vzorník různých frotází na papírech v odlišných gramážích. Důležitá byla i tvrdost tužky, osvědčila se mi tužka B6. Frotáží jsem zcela propadla a téměř všude jsem nosila papír s tužkou pro případ, že bych objevila další zajímavou strukturu.

Výstřižky frotází jsem vlepovala do pastelových ilustrací, někdy jako pozadí (*Obrazová příloha č. 4*), někdy i jako součást zvířete, například křídla včely (*Obrazová příloha č. 5*).

Dalším krokem tvorby bylo naskenování všech obrázků ve vhodném rozlišení do počítače. Následně jsem upravovala kontrasty, barvy a propojovala obrázky v programu Photoshop.

Součástí tvorby byla i úprava textů ze staročeštiny do srozumitelné formy pro děti a výběr vhodné poučky na závěr každé bajky.

Co se týče výběru písma, nejprve jsem používala bezpatkový font Futura PT, později jsem, na doporučení paní akad. mal. Fučíkové, vybírala font patkový na stránkách pangrampangram.com a zakoupila řez písma PP Eiko (*Obrazová příloha č. 6*).

4 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4. 1 Popis díla

Mým výsledným dílem je ilustrovaná kniha Ezopovy bajky. Kniha se skládá z jedenácti bajek: *Slepice zlatonosná, Kočky a myši, Včely a trubci, Tygr a liška, O dvou krabech, Medvěd a včela, Lev a osel, Dva kohouti, O svini a perle, Vůl a žába, Vlk a volavka.*

Ilustrace jsou vytvořeny technikou nadrceného suchého pastelu aplikovaného přes šablonu rozmazáváním. Pro oživení je přidána koláž z frotáží. Propojení těchto technik umožňuje vytvářet zajímavé efekty a barevnost.

Cílovou skupinou jsou děti od 6 let, které se mohou seznámit s klasickými příběhy bajek a rozvíjet svou fantazii.

Kniha je vytištěna digitálním tiskem na kvalitním papíru Flora 7 noce v gramáži 130 g/m², který je vhodný pro černobílý a barevný digitální tisk a také zajišťuje pevnost a trvanlivost při manipulaci, zároveň však dodává elegantní vzhled. Hřbet je potažený režným plátnem, který ladí přebalu knihy z lepenky s frotáží vln.

4. 2 Technologická specifiká

Kniha má čtvercový formát v rozměrech 220 x 220 mm, po rozevření 440 x 220 mm.

Jednotlivé složky jsou lepeny motýlkovou vazbou. Hřbet knihy je potažený hnědým režným plátnem, který barevně doprovází obálku knihy s frotáží vln. Desky knihy jsou z lepenky o tloušťce 2 mm, která zpevňuje celou vazbu a chrání obsah knihy před poškozením a opotřebením.

Celkem se v knize vyskytuje 20 dvojstran, včetně předsádek, s 20 ilustracemi, z toho 3 jsou na dvojstranách samostatně bez textu.

Všechny 3 knihy jsou vytištěné na papíru Flora 7 noce, který je vyroben z 50% recyklovaných vláken, 40% EFC buničiny a 10% bavlny.¹ Papír jsem zvolila v gramáži 130 g/ m², takže strany jsou dostatečně pevné a nehrozí tak natržení stránek při manipulaci.

Po naskenování ilustrací byla provedena úprava barev, kontrastu a detailů v programu Photoshop. Celkovou sazbu knihy jsem řešila v programu InDesign. Celá kniha je psaná patkovým fontem PP Eiko.

Nadpisy bajek jsou ve velikosti 18 bodů písmem PP Eiko Medium, text bajek ve velikosti 14 bodů v PP Eiko Light.

Dílo bylo vytištěno digitálním barevným jednostranným tiskem na půdě fakulty Ladislava Sutnara do formátu SRA3.

4. 3 Přínos práce pro daný obor

Myslím si, že má kniha může být inspirativní přínosem pro obor knihy a papíru díky novému přístupu k prezentaci Ezopových bajek.

Výstřižky z frotáží, suchý pastel a použití digitálního tisku na kvalitní papír poskytly ilustracím nový rozměr. Tyto prvky by například mohly vést dalšího tvůrce k tomu, že pomocí kombinování různých technik a hraní si s materiály může dojít k překvapivému výsledku. A může tak čtenářskému zážitku dát novou úroveň.

¹ FLORA 7 noce. Grandpapír [online]. Dostupné z: https://grandpapir.cz/flora/259-339-flora-7-noce.html#/1-format-70_x_100_cm/17-gramaz-130_g_m2

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Seznam knih

KOCMAN, Jiří H. *Médium papír*. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8.

TOBOLKA, Zdeněk. *Kniha: Její vznik, vývoj a rozbor*. Praha: Orbis, 1949.

KORDA, Josef. *Papírenská encyklopedie*. Praha: SNTL, 1992. ISBN 80-03-00647-3.

KHEL, Richard. *Na papíře napsáno a vytištěno*. Praha: Naše vojsko, 2008. ISBN 978-80-206-0992-2.

KHEL, Richard. *Poselství papíru*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-684-8.

Bajky. Přeložil Jiří KOLÁŘ, ilustroval Václav HOLLAR. Praha: Dobrovský, 2013. Omega (Dobrovský). ISBN 978-80-7390-076-2.

PECINA, Martin. *Knihy a typografie*. Vydání třetí, rozšířené. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-040-0.

b) Internetové zdroje

Grandpapír. *Grandpapír* [online]. Dostupné z: <https://grandpapir.cz/>

Základní parametry každé knihy | TISKOVÝ EXPRESS. Jak vydat knihu | TISKOVÝ EXPRESS, vydáváme Vaše knihy! [online]. Dostupné z: <https://www.tiskovyexpress.cz/jak-vydat/jak-pripravit-knihu/zakladni-parametry-knihy/>

6 RESUMÉ

The result of my bachelor's thesis is an illustrated Aesop's fables book for children. The book is educational for children, but also enjoyable for adults who read it to their children. The illustrations are created using a combination of techniques, including dry pastels and cutouts from rubbing. The book is printed using digital color printing on high-quality paper, giving it an elegant appearance. The spine of the book is covered with cloth, which complements the book cover with rubbing.

Výsledným dílem mé bakalářské práce je ilustrovaná kniha Ezopových bajek pro děti. Kniha je poučná pro děti, ale je zábavná i pro dospělé, kteří knihu dětem předčítají. Ilustrace jsou vytvořeny kombinací technik suchého pastelu a výstřížky frotáže. Kniha je vytištěna digitálním tiskem na kvalitním papíru, který dodává elegantní vzhled. Hřbet knihy je potažen režným plátnem, který doprovází přebal knihy z frotáže.

7 SEZNAM PŘÍLOH

Obrazová příloha č. 1

Obrazová příloha č. 2

Obrazová příloha č. 3

Obrazová příloha č. 4

Obrazová příloha č. 5

Obrazová příloha č. 6

Obrazová příloha č. 7

Obrazová příloha č. 8

Obrazová příloha č. 9

Obrazová příloha č. 10

Obrazová příloha č. 1
Frotáž

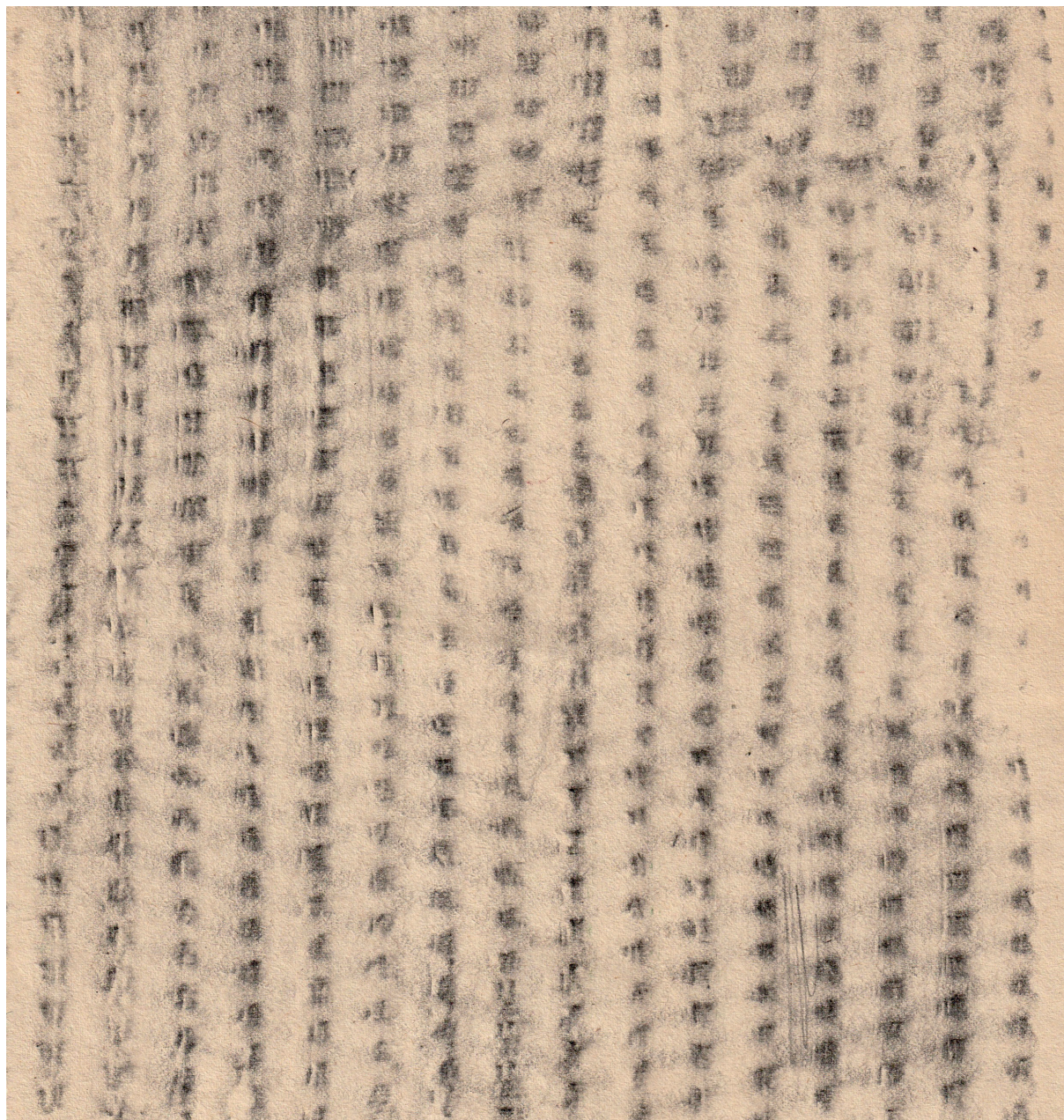
Obrazová příloha č. 2

Frotáž tužkou záclony na recyklovaném papíru

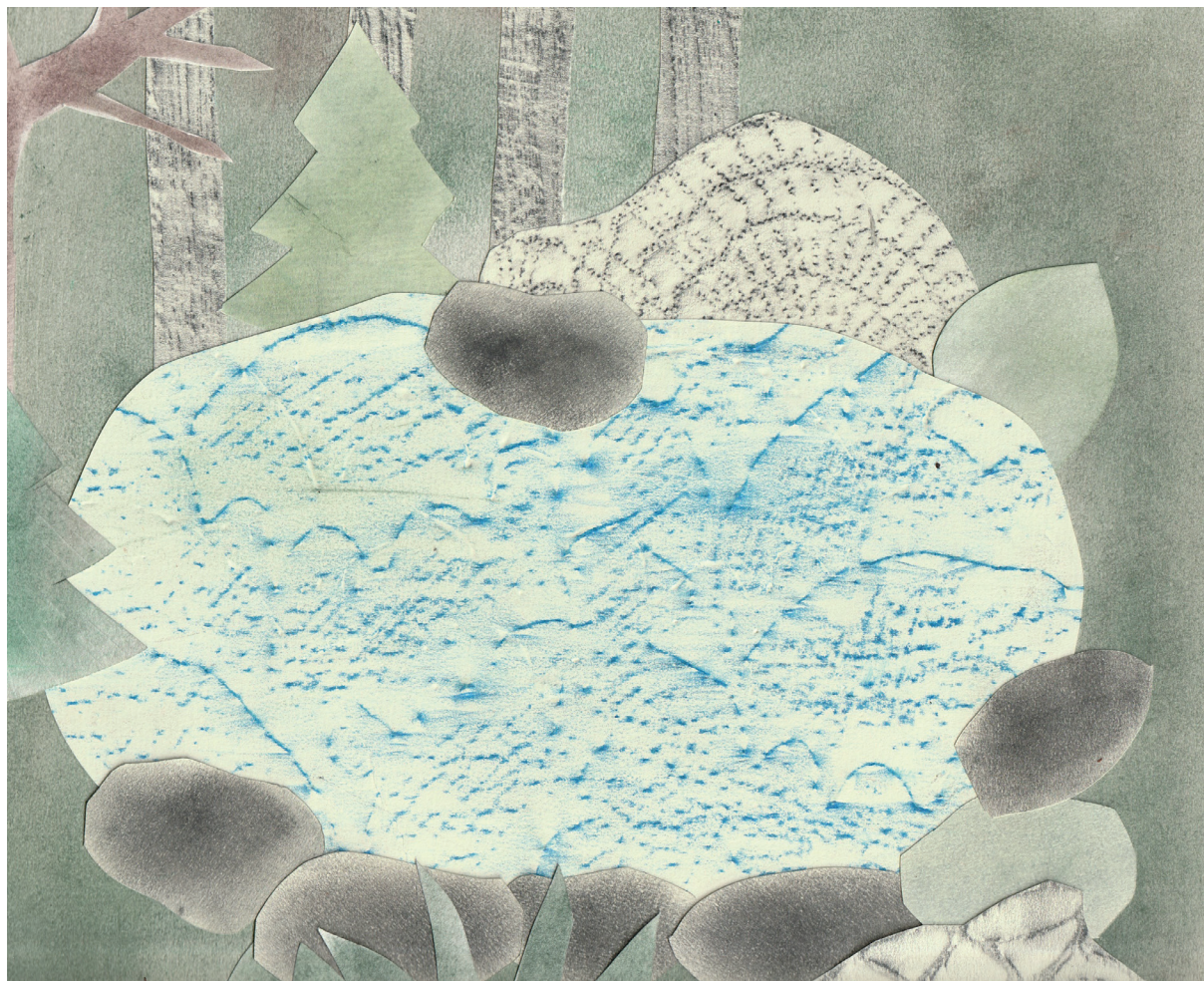

Obrazová příloha č. 3

Frotáž ratanové skříně tužkou na recyklovaném papíru

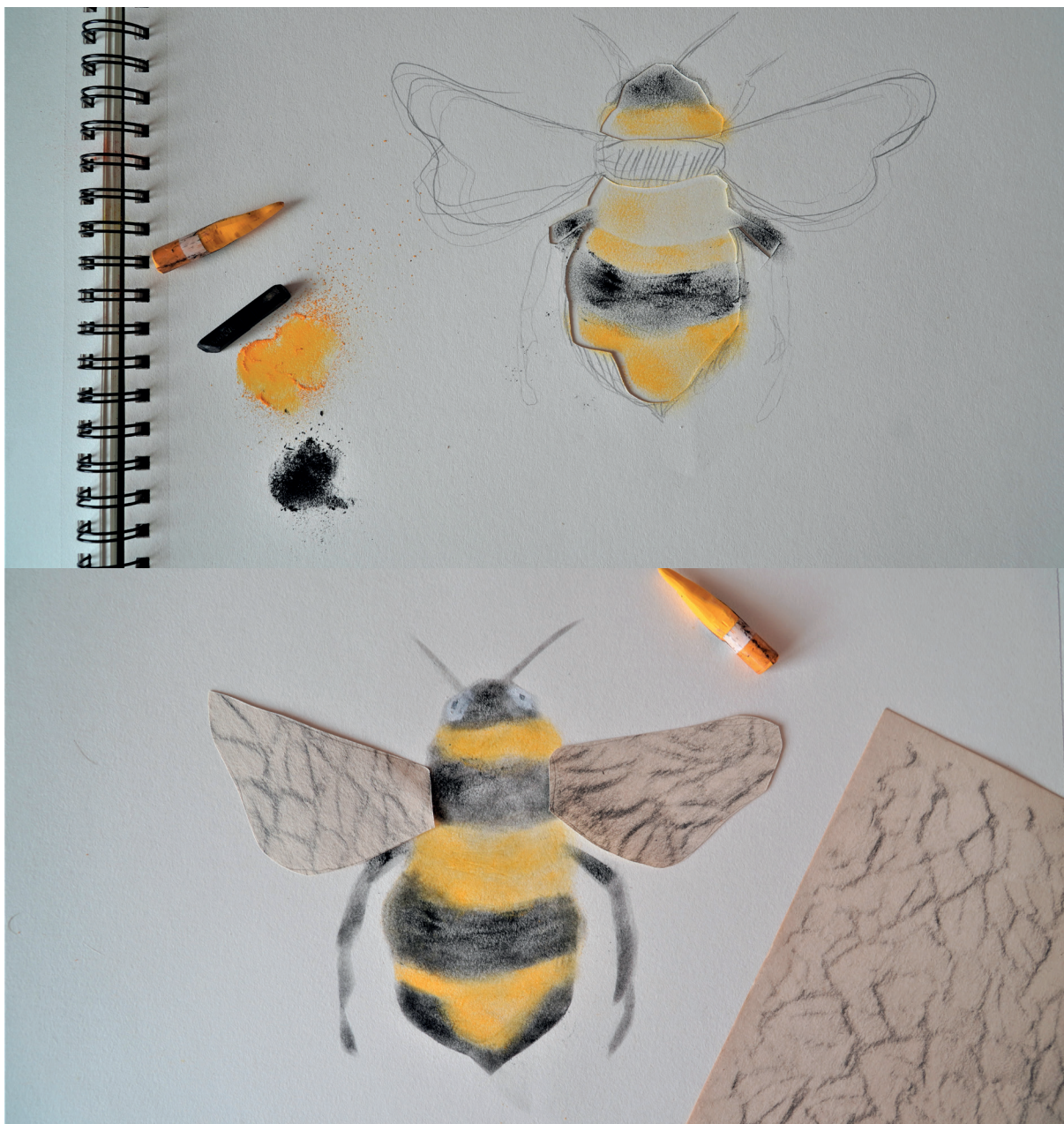

Obrazová příloha č. 4

Obrazová příloha č. 5

Tvorba ilustrace přes šablonu suchým pastelem

VŮL A ŽÁBA

Jednoho dne se vydal vůl...

LEV A OSEL

O svémyslném člověku...

Obrazová příloha č. 7

Vytvořená ilustrace pomocí šablony a suchého pastelu na strukturovaném papíře

Obrazová příloha č. 8

Obrazová příloha č. 9

